

יום שישי - שביעי של פסח תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

ניתן להפיץ לזיכוי הרבים תחת השם 'נר שמואל' בלבד

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

כתובות - ס"ז

1. מדוע נקדימון איבד את ממונו הרי עשה צדקה, כפי שמצינו שכשהיה יוצא מביתו היו שוטחים לו כלי מילת ועניים היו נוטלים אותם? א. עשה לכבודו. ב. לא נתן מספיק כראוי לו. ג. ראב"צ - ראה את בת נקדימון מלקטת שעורים מבין טלפי סוסים בעכו, וקרא עליה 'אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך', אל תקרי גדיותיך אלא גויותיך.
2. ר' יוחנן פסק: הכניסה לו זהב - שמין כשוויו בדיוק. כיצד מתיישב עם הברייתא: 'הזהב - הרי הוא ככלים' שפוחתים מהם? בה"א רצו לתרץ: שכוונת הברייתא 'ככלי זהב' ודחו: שא"כ הו"ל 'ככלי'. למסקנא: הכוונה, גרוטאות זהב או זהב טחון דק, נחשב ככלי כסף שפוחתים. ביאור הברייתא: זהב - הרי הוא ככלים, דינרי זהב - הרי הן ככספים, רשב"ג: במקום שנהגו שלא לפורטן - שמין אותן. א. נחלקו כשהכניסה דינרי זהב היוצאים ע"י הדחק - לרבנן כיון שיוצאים מוסיף שלישי, לרשב"ג אין מוסיפים כיון שיוצא ע"י דחק. ב. כולה רשב"ג היא - וכוונת הברייתא '... דינרי זהב הרי הן ככספים במקום שנהגו לפורטן, אבל במקום שנהגו שלא לפורטן - שמין בשוויה...'
3. באלו דברים נוספים הובאו דעות שמוסיפים עליהם שלישי כיון שסוחרים בהם ככספים? א. בשמים של אנטוכיא. ב. גמלים של ערביא. ג. שמלות של בי מכסי [שם מקום]. ד. שקים של רודיא. ה. חבלים של קמחוניא. רבא: בתחילה חשבתי, שאשה גובה כתובתה מיתומים את הארנקים של מחוזא, ולא אומרים שדינם כמטלטלי דיתמי שלא משתעבדי לבע"ח, כיון שסומכים דעתם עליהם כקרקע, אבל אחר שראה שלוקחות את הממון וקונות בזה קרקע, פסק שסומכים דעתם רק על קרקע.
4. משנה - המשיא את בתו סתם בלי לפרש - לא יפחות לה מחמישים זוז [פשוטים של מדינה ולא של צור]. מה הדין אם פסק אביה להכניסה ערומה? לא יאמר הבעל כשאכניסנה לביתי אכסנה בכסותי, אלא מכסה ועודה בבית אביה.
5. משנה - גבאי המשיא את היתומה - לא יפחות לה מחמישים זוז, אם יש בקופת הצדקה יותר - מפרנסין אותה לפי כבודה. אלו עוד דיני צדקה למדנו? א. מפרנסין תחילה את היתומה ואחר כך את היתום, מפני שהאיש דרכו לחזור על הפתחים, ואין אשה דרכה לחזור. ב. משיאין תחילה את היתומה ואחר כך משיאין את היתום, מפני שבושתה של אשה מרובה משל איש. ג. יתום שבא לישא - נותנים לו לפי הסדר דלהלן: די מחסורו - זה הבית, אשר יחסר - זה מטה ושלחן, ואח"כ לו - זו אשה, 'אעשה לו עזר כנגדו'. ד. די מחסורו - אתה מצווה לפרנסו, ולא מצווה לעשרו, אשר יחסר לו - אפילו סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו. הלל הזקן - לקח לעני בן טובים סוס לרכוב עליו ועבד לרוץ לפניו, פעם אחת לא מצא עבד, ורץ לפניו 3 מילין. מעשה באנשי גליל העליון, שלקחו לעני בן טובים אחד מציפורי, ליטרא בשר בכל יום. והקשו: שליטרא אינו כמות מרובה. ותיירצו: א. ליטרא בשר משל עופות שהוא יקר. ב. הבשר היה ביוקר ושילמו עבורו מטבעות כסף במשקל ליטרא. ג. כפר קטן היה ובכל יום הפסידו בהמה בגללו. מעשה בעני שהיה רגיל לסעוד בשר שמן ויין ישן, נתן לו רבי נחמיה עדשים, ומת. אמר: אוי לו לזה שהרגו נחמיה! כיון שלא היה לו לפנק עצמו. מעשה ברבא שאמר לעני הרגיל לאכול תרנגולת פטומה ויין ישן, האינך חושש לדוחק ציבור, ענה לו משל הקב"ה אני אוכל שנאמר 'ואתה .. את אכלם בעתו', ולא נאמר 'בעתם' - מלמד, שהקב"ה נותן לכל יחיד כפי הרגלו. לבנתיים באה אחות רבא שלא ראתה אותו 13 שנה והביאה לו תרנגולת פטומה ויין ישן, אמר רבא לעני: דיברתי נגדך יותר מדי קום אכול.
6. מה עושים עם אדם שאין לו ואינו רוצה להתפרנס מהצדקה? לר' מאיר: נותנים לו לשום הלואה ומשאיירים את זה במתנה, לחכמים: פוסקים לו לשם מתנה, ואם אינו רוצה נותנים לו כהלואה. לר' שמעון: מבקשים ממנו משכון כדי שתזווח דעתו לחשוב שיתבעו ממנו, ולבסוף כשיאמר שאין לו, יתנו בלי משכון. יש לו ואינו רוצה להתפרנס משל עצמו ומסגף עצמו כדי לקבל מהצדקה - לר' יהודה: נותנים לו לשום מתנה וחוזרין ונפרעין מיורשיו לאחר מיתתו. ש'תעביטנו' משמעו שלבסוף יהיה זה הלואה. לר' שמעון: אין נותנים לו ומה שאמרה תורה 'תעביטנו' דברה תורה כלשון בני אדם. מעשה - מר עוקבא היה זורק לעני בחור הדלת בכל יום 4 זוזים, יום אחד העני המתין לראות מי שם את הכסף, כשנכנס הכסף, רץ אחרי מר עוקבא ואשתו, נכנסו לתוך תנור הגרוף מאש ונכו רגליו אך רגלי אשתו לא נכו, הסבירה לו משום שהיא מצויה לעניים בביתה והיא מחלקת מזונות שהנאתם קרובה ממעות, וקיימו את המאמר נוח לו לאדם שימסור עצמו לתוך כבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים, שלמדנו מתמר. עוד מעשה במר עוקבא - שהיה רגיל לשלוח לעני בכל עריו"כ 400 זוזים, פעם שלח את בנו וחזר ואמר לו שאותו עני מפונק ומזלפים לפניו יין ישן, אמר א"כ נכפיל לו את המעות שדרוש לו יותר. כשעמד מר עוקבא למות: מצא בפנקסו שנתן 7000 דינרי סיאנקי לצדקה, אמר: 'צידה קלה הכנתי לדרך רחוקה' נתן חצי ממונו לעניים, אע"פ שבאושא התקינו שאל יבזז יותר מחומש, זה דווקא מחיים שמא ירד מנכסיו, אבל לאחר מיתה מותר. מעשה ברבי אבא שהיה צורר זוזים בסודרו, משליך לאחוריו וממציא עצמו לעניים, ומטה עיניו לצדדים כדי שלא יבואו רמאים לקחת.